व्यामिश्र वाळू

प्रा. डॉ. शुभांगी परांजपे (डोरले)

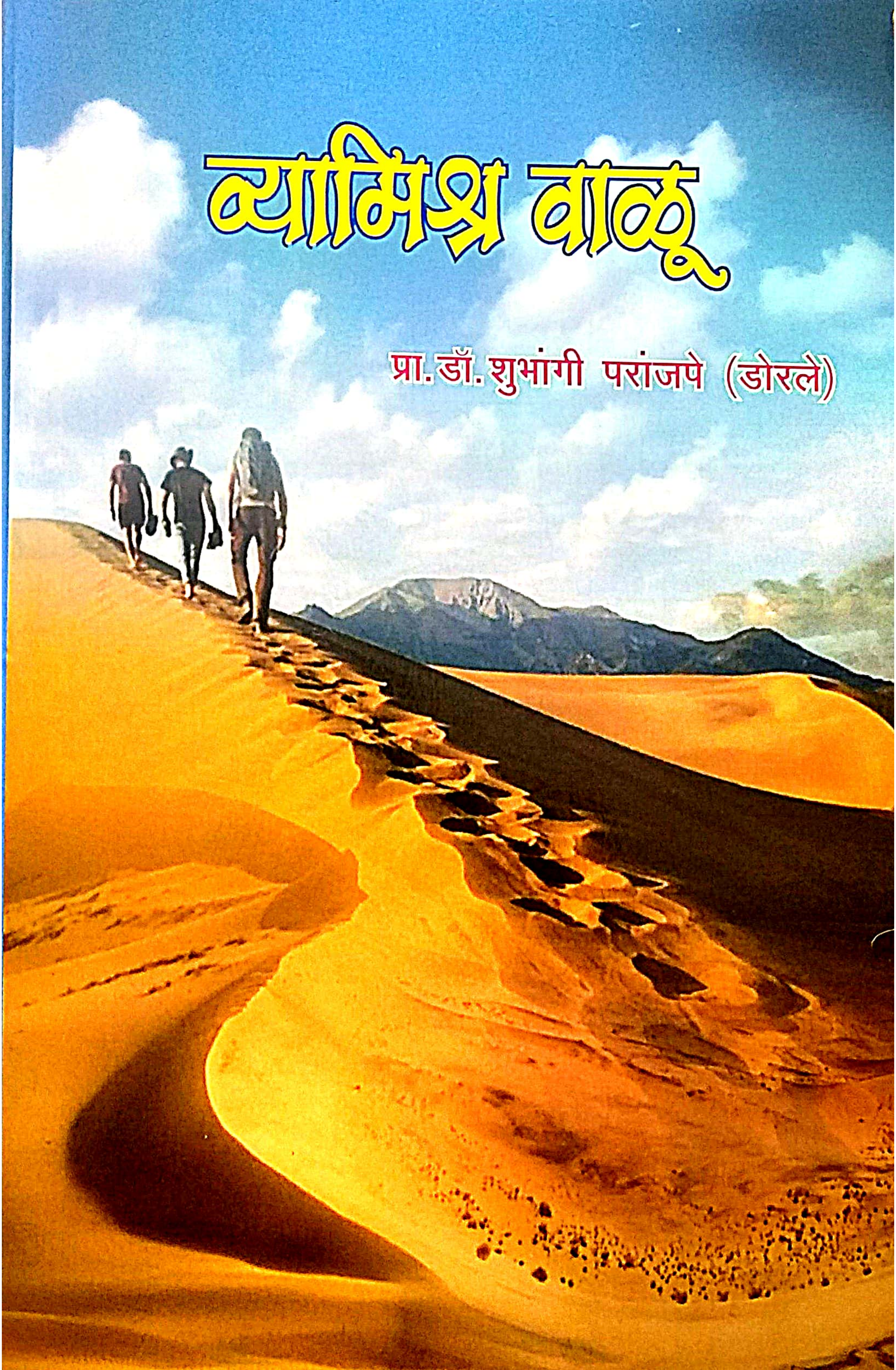

व्यामिश्र वाळू

प्रा. डॉ. शुभांगी रामचंद्र परांजपे
एम.ए. (मराठी), बी.एड्., एल.एल.बी., पीएच.डी., डी.लीट.

श्री रेणुका प्रकाशन
२०२/३, बजाजनगर, नागपूर – ४४० ०१०

❑ प्रकाशक
श्री रेणुका प्रकाशन
२०२/३, झनक सर्जुला अपार्टमेंट,
बजाजनगर, नागपूर—४४० ०१०
मो : ९३७०१३८३७०

❑ सर्व हक्क प्रा. डॉ. शुभांगी रामचंद्र परांजपे
एम.ए. (मराठी), बी.एड्., एल.एल.बी., पीएच.डी., डी.लीट.
फ्लॅट नं. ३०१, गॅलेक्सी मर्श कॉम्प्लेक्स
प्रतापनगर, नागपूर—२२
मो. : ८९२८८९७९३४

❑ प्रथमावृत्ती : २०२४

❑ ISBN : 978-93-95343-92-3

किंमत रु. १२५/—

❑ टाईपसेटिंग व मुद्रण :
हरसुलकर कॉम्प्युटर सेंटर, बजाजनगर, नागपूर मो : ९३७०१३८३७०

प्रा. डॉ. शुभांगी परांजपे (डोरले)

एम्.ए.(मराठी), बी.एड्., एल.एल.बी., पीएच.डी., डी.लीट.

- बी.ए.ला नागपूर विद्यापीठाचे मराठी विषयाचे सुवर्णपदक.
- एम.ए.ला अमरावती विद्यापीठातून प्रथम.
- साहित्यज्योत (रावणगांव) राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त.
- इंडिया इंटरनॅशनल फ्रेंडशीप सोसायटी तर्फे भारत ज्योती पुरस्कार २०१३.
- रानपाखरं अशी ही..., गुंजन व महाराष्ट्र सारस्वत, ग्वाल्हेर हे प्रातिनिधिक काव्यसंग्रह प्रकाशित.
- मनभावन (काव्यसंग्रह), विचारधन (लेखसंग्रह), शब्दफुलं (काव्यसंग्रह), चांदणवेल (काव्यसंग्रह), नाटककार जयवंत दळवी, देशिक व व्यामिश्र वाळू ही पुस्तके प्रकाशित.
- विश्व मराठी काव्य कट्ट्यात कविता सादर केली २०२१.
- विविध विषयांवर ५० भाषणं (व्याख्याने) दिलीत.
- ३३ आंतरराष्ट्रीय व २० राष्ट्रीय पातळीवरील शोधनिबंध प्रकाशित.
- विद्यापीठ अनुदान आयोगातर्फे लघुशोध प्रकल्प स्वीकृत.
- आर. एस. मुंडले धरमपेठ कला, वाणिज्य वरिष्ठ महाविद्यालयात सहाय्यक प्राध्यापिका.

रेणुका प्रकाशन

श्री रेणुका प्रकाशन
बजाजनगर, नागपूर–१०

ISBN : 978-93-95343-92-3

अस्वस्थ ठिणग्यांचा विद्रोह

विनोद जीवनतारे

अस्वस्थ ठिणग्यांचा विद्रोह

विनोद जीवनतारे

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

अस्वस्थ ठिणग्यांचा विद्रोह (कवितासंग्रह)
विनोद जीवनतारे, भ्रमणध्वनी : ९९२१३८३९७८
Aswastha Thinagyancha Vidroha (Kavitasangrah)
Vinod Jiwantare, Mobile No. : 9921383978

■ **प्रकाशक**
मैत्रेय प्रकाशन
देवमन दत्तूजी कामडी
ॐ निवास, ११०, साईबाबा नगर,
कामाक्षी सोसायटी, खरबी, नागपूर
संवाद : ७६२०१६२०९७
Email : maitreyaprakashan2019@gmail.com

■ **ISBN :** 978-81-944973-3-2

■ प्रथमावृत्ती : १२ मार्च २०२४

© **मंजूषा विनोद जीवनतारे**
'डॉटर्स विला'
२१/बी, ग्रीन प्लॅनेट कॉलनी,
ओंकार नगर रोड, सह्याद्री लॉनच्या मागे, नागपूर - २७
भ्रमणध्वनी : ९७६७१०२००९

■ **मुद्रितशोधन** : सिद्धार्थ नितनवरे

■ **मुखपृष्ठ** : डॉ. विलास गजबे

■ **अक्षरजुळणी** : अमित कॉम्प्युटर, नागपूर
९९२३५३७१३३

■ **मुद्रक** : पंचशील ग्राफिक्स, नागपूर

■ **मूल्य** : रुपये १६०/-

देशाचे ॲसेट्स

विनोद जीवनतारे

देशाचे ॲसेट्स

विनोद जीवनतारे

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

देशाचे ॲसेट्स (कवितासंग्रह)
विनोद जीवनतारे, भ्रमणध्वनी : ९९२१३८३९७८
Deshache Assets (Kavitasangrah)
Vinod Jiwantare, Mobile No. : 9921383978

■ **प्रकाशक**
मैत्रेय प्रकाशन
देवमन दत्तूजी कामडी
ॐ निवास, ११०, साईबाबा नगर,
कामाक्षी सोसायटी, खरबी, नागपूर
संवाद : ७६२०१६२०९७
Email : maitreyaprakashan2019@gmail.com

■ **ISBN :** 978-81-944973-8-7

■ प्रथमावृत्ती
© **मंजूषा विनोद जीवनतारे**
'डॉटर्स विला'
२१/बी, ग्रीन प्लॅनेट कॉलनी,
ओंकार नगर रोड, सह्याद्री लॉनच्या मागे, नागपूर - २७
भ्रमणध्वनी : ९७६७१०२००९
■ **मुद्रितशोधन :** सिद्धार्थ नितनवरे

■ **मुखपृष्ठ :** डॉ. विलास गजबे

■ **अक्षरजुळणी :** अमित कॉम्प्युटर, नागपूर
: ९९२३५३७१३३

■ **मुद्रक :** पंचशील ग्राफिक्स, नागपूर

■ **मूल्य :** रुपये १६०/-

मराठी कविता विविध आशय-विषयांचे, भाव-भावनांचे, आचार-विचारांचे दर्शन घडवीत सतत विकसित झाली. अनेक कवींनी तिला समृद्ध जीवनजाणिवा दिल्या, त्याचप्रमाणे कवी विनोद जीवनतारे यांनीही भारतीय समाजजीवनाचे वास्तव संवेदनाक्षम आशयाने 'देशाचे ॲसेट्स' या कवितासंग्रहात रेखाटले आहे.

आजच्या समकालीन भारतीय समाजजीवनाकडे कवीने डोळसदृष्टीने पाहिले. स्वतंत्र झालेला भारतीय समाज ज्या लोकशाहीमूल्यांना घेऊन वाटचाल करीत आला त्याच्या त्या स्वातंत्र्य- समता-बंधुता या जगण्याच्या वाटचालीत काय परिस्थिती निर्माण झाली? अंधश्रद्धा आणि वैज्ञानिक मानवतावादी तत्त्वाचा कवीला कसा अनुभव आला? त्याने आपल्या सभोवतालच्या अनुभूतींचे कसे अनुभव घेतले? कवीच्या मनात विचारांच्या व भावनांच्या कल्लोळाची घुसळण कशी साकारली आहे? ती कवीने विविध कवितांमधून प्रामाणिकपणे रेखाटली आहे.

कवी विनोद जीवनतारे यांच्या कवितेत एकविसाव्या शतकातील आरंभीच्या दशकातील पाव शतकाच्या काळातील माणसांचे अंतःकरण प्रकटले आहे. समाजजीवनातील वेदना साकारली आहे. विषमतावादी प्रवृत्तीने परिवर्तनाचे, समतेचे चक्र उलटे फिरविण्याच्या प्रयत्नांची गतिमानता रेखाटली आहे. लोकशाही जीवनजाणिवा आणि फॅसिस्ट प्रवृत्तीचे काव्यमय अनुभव चित्रित केले आहेत. त्यामुळे त्यांच्या कवितेला अनुभवत मानवीमूल्यांची दिशा लाभली आहे. त्यांच्या काव्यओळींना राष्ट्रीय प्रेमाचे नवे आयाम प्राप्त झाले आहेत. मानवी जगण्यातील उत्कट विचारांची अनुभूती देणारी ही कविता अनन्यसाधारण विचारांचे सौंदर्य ठरली आहे.

– डॉ. प्रकाश खरात

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

ISBN 978-81-944973-8-7
9 788194 497387
₹ १६०/-

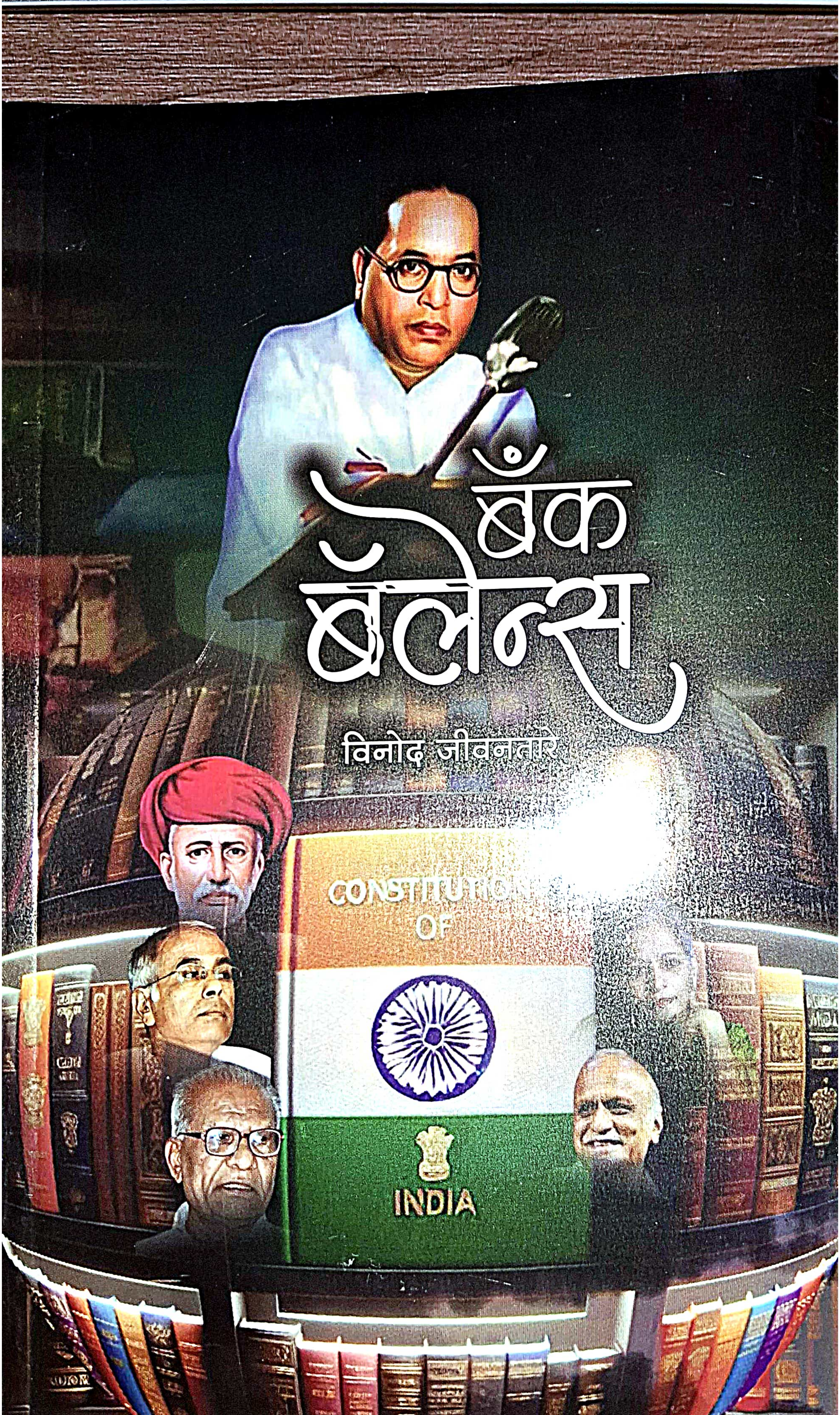
बँक
बॅलेन्स
विनोद जीवनतारे
CONSTITUTION
OF
INDIA

बँक बॅलेन्स

विनोद जीवनतारे

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

बँक बॅलेन्स (कवितासंग्रह)
विनोद जीवनतारे, भ्रमणध्वनी : ९९२१३८३९७८
Bank Balance (Kavitasangrah)
Vinod Jiwantare, Mobile No. : 9921383978

■ **प्रकाशक**
मैत्रेय प्रकाशन
देवमन दत्तूजी कामडी
ॐ निवास, ११०, साईबाबा नगर,
कामाक्षी सोसायटी, खरबी, नागपूर
संवाद : ७६२०१६२०९७
Email : maitreyaprakashan2019@gmail.com

■ **ISBN : 978-81-944973-9-4**

■ प्रथमावृत्ती

© मंजूषा विनोद जीवनतारे
'डॉटर्स विला'
२१/बी, ग्रीन प्लॅनेट कॉलनी,
ओंकार नगर रोड, सह्याद्री लॉनच्या मागे, नागपूर – २७
भ्रमणध्वनी : ९७६७१०२००९

■ **मुद्रितशोधन** : सिद्धार्थ नितनवरे

■ **मुखपृष्ठ** : डॉ. विलास गजबे

■ **अक्षरजुळणी** : अमित कॉम्प्युटर, नागपूर
९९२३५३७१३३

■ **मुद्रक** : पंचशील ग्राफिक्स, नागपूर

■ **मूल्य** : रुपये १६०/-

विनोद जीवनतारे एक ऊर्जावान कवी, आंबेडकरीय साहित्य चळवळीतील नव्या दमाचा कवी विनोद, यांचे नुकतेच चार कवितासंग्रह साहित्य चळवळीच्या पटलावर आलेत. 'उजेडाचे रचित', 'अस्वस्थ ठिणग्यांचा विद्रोह', 'देशाचे ॲसेट्स' आणि 'बँक बॅलेन्स' हे चारही काव्यसंग्रह २०२४ ला प्रकाशित होणे हीच आंबेडकरी चळवळीच्या दृष्टीने कवीची जमेची बाजू होय. अर्थात कवीच्या नावाचा वलय साहित्य वर्तुळात ठळक जाणवू लागला आहे.

विनोद यांच्या प्रत्येक कवितासंग्रहाचे आशय गर्भ नक्कीच वेगळी आहे, दलित शोषित त्याचे दुःख वेदना व त्यातील धग कवींनी ज्या मर्मभेदी शब्दांनी मांडली आहे, त्यातच कवीची साहित्यिक उंची निश्चितच वाढल्याचे स्पष्ट जाणवते. कवींनी परंपरावादी चौकट मोडून मोकळ्या वातावरणात उत्तुंग भरारी घेत असल्याचेही निदर्शनास येते, विनोद यांनी ज्या कॅनव्हासवर माणूस केंद्रित जीवनाचे शब्दशिल्प साकारले ते निश्चितच नव्या जाणिवा नवे आशय व उत्कंठतेच्या पलीकडे आहेत म्हणून कवी विनोद जीवनतारे एक यशस्वी कवी म्हणून सिद्ध झाले आहेत.

साहित्य चळवळीत आंबेडकरी या प्रगल्भ विचारांचे मंथन करून नव्या प्रकाशवाटा निर्माण करण्याचे महत्तमकार्य जीवनतारे यांनी केले आहे. विनोद यांनी कवितेचा बाज कायम ठेवून साध्या व सोप्या भाषेत कवितेची मांडणी केली आहे. शब्दांचे फुलोरे बांधण्यापेक्षा मानवी मनाचा हुंकार अधिक विकसित केला आहे. कवीचे हे वेगळेपण वेळोवेळी जाणवते. म्हणून कवी उदयोन्मुख अभ्यासकांकरिता मार्गदर्शक सिद्ध होऊ शकतो.

जीवनाचं 'बँक बॅलेन्स' अर्थात जीवनाची बॅलेन्स सीट मांडताना आपली अपत्य ही आपली ॲसेट मुद्दल म्हणून सांभाळले जाते, पण मानवी मनाला नेहमीच मुद्दलापेक्षा व्याजावरअधिक प्रेम असते. आपले अपत्य म्हणजे मुद्दल मुलांची अपत्य अर्थात नातवंड म्हणजे व्याज यावर अधिक प्रेम असते. जीवनाचे अंकगणित समजणाऱ्या कवीने नव्या ऊर्जेची पेरणी करून आंबेडकरी साहित्य चळवळीत आयुध निर्माणीचा केलेला प्रारंभ लक्षणीय आहे.

कवीचा हा साहित्य प्रपंच आंबेडकरी चळवळीतील साहित्यिकांकरिता अभ्यासकांकरिता तथा वाचकांकरिता निश्चितच मार्गदर्शक ठरणार आहे. अर्थातच कवी विनोद जीवनतारे यांचेकडून आंबेडकरी साहित्य चळवळीकरिता अधिक साहित्य सृजनाची अपेक्षा देखील वाढली आहे.

ग्रामीण जीवनाचे प्रमेय मांडणारा कवी विनोद जीवनतारे यांच्या पुढील प्रवासाकरिता हार्दिक शुभेच्छा!

दादाकांत धनविजय
(ज्येष्ठ नाटककार)

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

ISBN 978-81-944973-9-4
₹ १६०/-

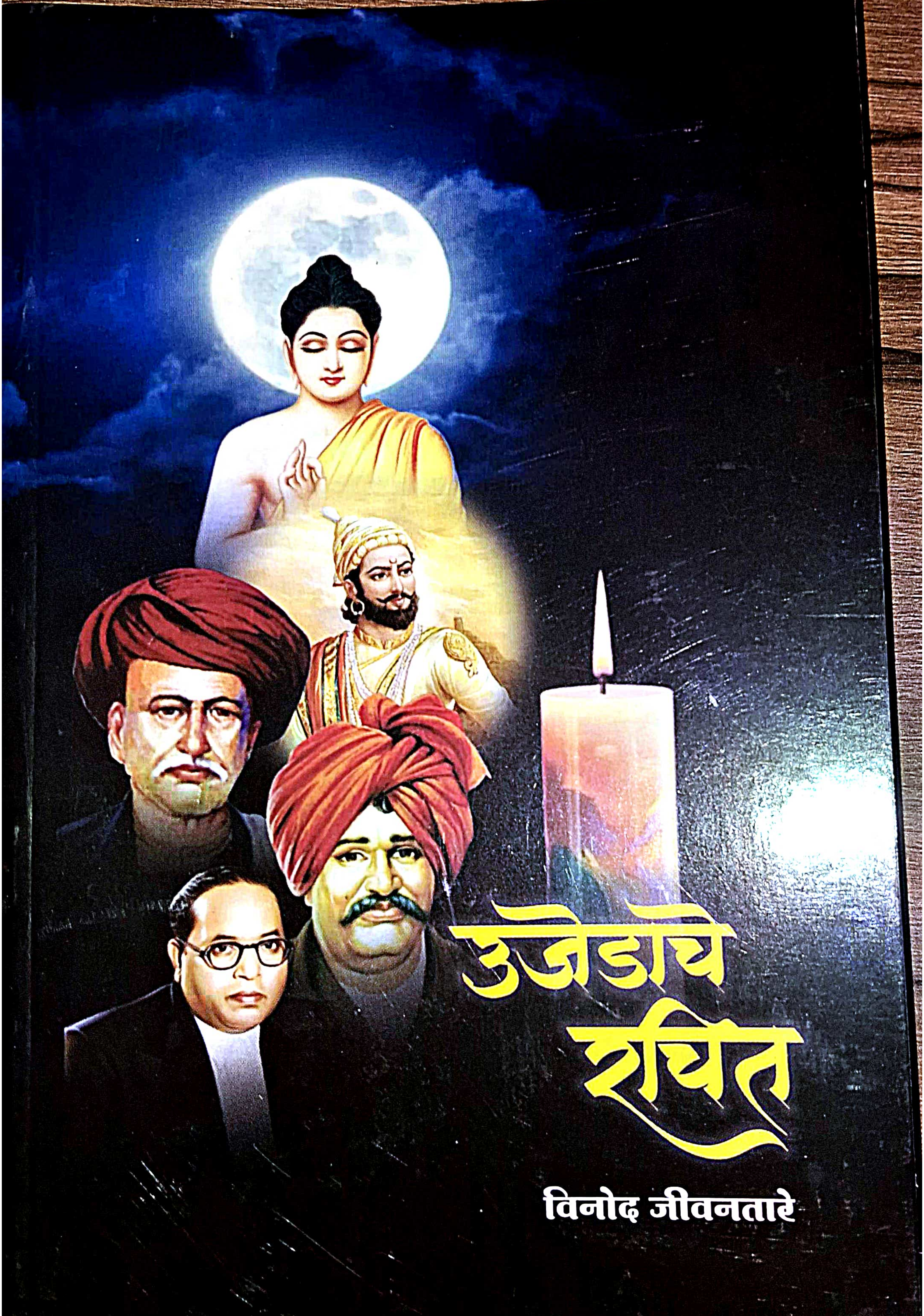

उजेडाचे रचित

विनोद जीवनतारे

उजेडाचे रचित

विनोद जीवनतारे

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर

उजेडाचे रचित (कवितासंग्रह)
विनोद जीवनतारे, भ्रमणध्वनी : ९९२१३८३९७८
Ujedache Rachit (Kavitasangrah)
Vinod Jiwantare, Mobile No. : 9921383978

■ प्रकाशक
मैत्रेय प्रकाशन
देवमन दत्तूजी कामडी
ॐ निवास, ११०, साईबाबा नगर,
कामाक्षी सोसायटी, खरबी, नागपूर
संवाद : ७६२०१६२०९७
Email : maitreyaprakashan2019@gmail.com

■ **ISBN :** 978-81-944973-4-9

■ प्रथमावृत्ती : १२ मार्च २०२४

© मंजूषा विनोद जीवनतारे

'डॉटर्स विला'
२१/बी, ग्रीन प्लॅनेट कॉलनी,
ओंकार नगर रोड, सह्याद्री लॉनच्या मागे, नागपूर - २७
भ्रमणध्वनी : ९७६७१०२००९

■ **मुद्रितशोधन :** सिद्धार्थ नितनवरे

■ **मुखपृष्ठ :** डॉ. विलास गजबे

■ **अक्षरजुळणी :** अमित कॉम्प्युटर, नागपूर
९९२३५३७१३३

■ **मुद्रक :** पंचशील ग्राफिक्स, नागपूर

■ **मूल्य :** रुपये १६०/-

कवी विनोद जीवनतारे हे 'उजेडाचे रचित' या कवितासंग्रहाच्या रूपातून मराठी काव्यप्रांतात ठामपणे पाऊल टाकत आहेत. सभोवतालच्या अंधकारमय वातावरणाला नकार देत उजेडाचे रचित साकार करण्याची कवीची भूमिका निश्चितच अभिनंदनीय आहे. या कवितासंग्रहातील कविता प्रागतिक व परिवर्तनशील दृष्टिकोनातून साकार झाल्या आहेत. डॉ बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या तत्त्वज्ञानाची प्रभा घेऊन या कवीने जाणीवपूर्वक काव्याविष्कार केला आहे.

या कवितासंग्रहातील कविता कवीच्या वैविध्यपूर्ण अनुभवरूपातून साकार झाल्या आहेत. हा कवी रोखठोकपणे नानाविध अनुभवांना सामोरे जातो आणि त्या अनुभवांचे आविष्करण करतो. या कवितासंग्रहातील कवितांमधून कवीचे रोखठोक व सरळसोट व्यक्तिमत्त्व प्रभावीपणे व्यक्त झाले आहे.

या कवितासंग्रहातील कविता ग्रामजीवन आणि शहरी जीवन, या दोन्ही पातळींवरील जीवनाचा वेध घेणाऱ्या आहेत. बालपणाच्या कालखंडात कवीने अनुभवलेले दाहक जीवन आणि सद्य:स्थितीत कवीने अनुभवलेले विविधांगी जीवन, दोन्ही प्रकारच्या जीवनाची संगती आपल्या कवितांतून लावण्याचा प्रयास हा कवी करताना दिसतो.

या कवितासंग्रहातील कविता विविधांगी स्वरूपाच्या आहेत. या कवितांमधून मानवी जीवनाचे विविध बारकावे कवीविशिष्ट भूमिकेतून झाले आहेत. कवीच्या व्यक्तिमत्त्वावरील संस्कारक्षेत्रे व प्रभावक्षेत्रे देखील या कवितांमधून सुबकपणे व्यक्त झाले आहेत. कधी व्यक्तिचित्रणात्मक कवितांच्या रूपातून, कधी पोवाड्यासारख्या रचनाबंधाच्या रूपातून तर कधी आणखी अन्य प्रकारच्या रचनेमधून हा कवी आपल्या भावभावनांचा आविष्कार करतो. या कवितासंग्रहातील नानाविध कवितांमधून कवीचे आंबेडकरवादी व्यक्तिमत्त्व आरपार स्वरूपात व्यक्त झाले आहे.

– डॉ. शैलेंद्र लेंडे

ISBN 978-81-944973-4-9

₹ 160/-

मैत्रेय प्रकाशन
नागपूर